

ZIENSWIJZENNOTA OMGEVINGSVISIE

1. Inleiding

1.1 Omgevingsvisie gemeente Oss

Omgevingsvisie: brede blik op de ruimte om ons heen.

Hoe ziet de gemeente Oss er in 2040 uit? Hoe zorgen we dat het dan ook goed wonen, werken, leren, ondernemen en recreëren is in onze gemeente? Om deze vragen te beantwoorden heeft de gemeente samen met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en andere overheden een omgevingsvisie gemaakt. In de omgevingsvisie komen verschillende onderwerpen samen. Van landschap en natuur tot wonen, economie en verkeer. En van klimaat en energie(transitie) tot water, bodem en milieu. Maar ook gezondheid, leefbaarheid, recreatie en erfgoed.

In de omgevingsvisie is opgeschreven wat we willen bereiken binnen deze thema's en welke keuzes we daarvoor moeten maken. Wat dit bijvoorbeeld betekent voor woonwijken, werklocaties en het buitengebied. In de omgevingsvisie staan ook de kaders en uitgangspunten voor nieuwe initiatieven en plannen. Zo geeft de omgevingsvisie houvast bij de ontwikkeling richting de toekomst.

De Omgevingsvisie en het MER hebben van 16 januari 2024 tot en met 26 februari 2025 ter inzage gelegen. Tijdens deze periode kon iedereen een zienswijze naar voren brengen. In totaal zijn er 28 zienswijzen ingediend.

1.2 De opbouw van de zienswijzennota

In hoofdstuk 2 wordt een samenvatting gegeven van de inhoud van dit rapport. Wijzigingen die naar aanleiding van zienswijzen of ambtshalve zijn gemaakt, zijn in paragraaf 2.2 opgesomd.

In hoofdstuk 3 worden de zienswijzen behandeld. De behandeling van elke zienswijze eindigt met een conclusie waarin wordt aangegeven of naar aanleiding van de zienswijze de Omgevingsvisie gewijzigd of aangepast wordt.

Bij de behandeling van de zienswijze wordt aangegeven als naar aanleiding van de zienswijze het Programma wordt gewijzigd. Voor de volledigheid wordt hierbij vermeld, dat de volledige ingediende zienswijzen bij de opstelling van de antwoorden zijn betrokken. De zienswijzen, zoals deze zijn ontvangen, liggen, in het kader van de (verdere) besluitvorming, ook volledig ter inzage (geanonimiseerd).

1.3 De vaststellingsprocedure

Na verwerking van de zienswijzen en de aanpassingen waartoe als gevolg van de zienswijzen wordt besloten en de acties die door het advies van de Commissie mer aan de orde zijn wordt de Omgevingsvisie aan de Raad voorgelegd.

De Omgevingsvisie wordt door de Raad vastgesteld. Met de vaststelling door de Raad wordt de procedure van de totstandkoming van de Omgevingsvisie afgerond.

2. Samenvatting

2.1 Procedureel

In dit document zijn alleen samenvattingen van alle ingediende zienswijzen opgenomen. Wij kennen aan het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer een groter belang toe dan aan het belang van openbaarmaking van herleidbare persoonsgegevens. Daarom is een zakelijke en niet tot personen te herleiden samenvatting van alle ingediende zienswijzen opgenomen.

3. Beoordeling van de zienswijzen

3.1 Beoordeling zienswijzen

Zienswijzen ontwerp omgevingsvisie			
van	genoemde punten op hoofdlijnen	beantwoorden	aanpassen
1			
	Algemeen: complimenten voor het stuk, positieve insteek, wel ambtelijk taalgebruik en veel wensdenken (letterlijk: sprookjesbosgehalte)	Dank voor complimenten. Doel van de visie is een stip op de horizon, een ambitie. Die mogen ambitieus zijn. Jargon is op sommige plekken onvermijdelijk. Dat hebben we proberen te ondervangen met de publieksvriendelijke samenvatting	NVT
	Mobiliteit: geen concrete planvorming en daadwerkelijke uitwerking van de verkeersstructuur	In de visie geven we de hoofdlijnen voor de ontwikkeling van de gemeente weer. De koers voor mobiliteit is weergegeven in o.a. paragraaf 2.3 bij het onderdeel Mobiliteit, en binnen het thema goed en gezond bereikbaar in paragraaf 4.1. Concrete uitwerking hiervan vindt plaats in het kader van de koersnota mobiliteit en in de toekomst wellicht in een Programma Mobiliteit.	NVT

	Energie: wenselijkheid van windmolens staat onder druk, onzinnig plan	Het bestemmingsplan voor de windmolens op Elzenburg de Geer is onherroepelijk en partijen zijn druk bezig met de uitvoering. Voor de duurzame polder werken we momenteel aan een omgevingsprogramma. Dit volgt uit de eerder door de raad genomen besluiten en staat op dit moment niet ter discussie.	NVT
	Energie: verlichting is op sommige plekken niet voldoende geregeld, waarom overal LED-lampen	Deze opmerking gaat in op details in de uitvoering/inrichting openbare ruimte. We doen in de omgevingsvisie geen uitspraken over dit detailniveau.	NVT

	Waterbeheer: grondwater moet beheerd worden om overlast te voorkomen en daar staat niets over in de omgevingsvisie	We beheren het grondwater niet, het stijgt en daalt op basis van de gevallen neerslag. Het is wel belangrijk om overlast waar mogelijk te voorkomen, zeker ook bij nieuwe projecten, waar we nog bijv. vloerpeilen kunnen kiezen (klimaatadaptief bouwen). Vanuit dat perspectief is het belangrijk om het principe 'water en bodem sturend' te hanteren, zoals we ook in de omgevingsvisie noemen. We willen bijvoorbeeld nieuwe woningbouw ontwikkelen op plekken waar dit past bij het water- en bodemsysteem ter plekke. Daarnaast hanteren we het principe "stad als spons" zoals genoemd in paragraaf 4.3. Dat wil zeggen dat het stedelijk gebied en de kernen hierdoor als een soort spons werken bij regenbuien en we het water zo lang mogelijk vasthouden, zodat we beter tegen droge periodes	NVT
--	---	--	------------

		kunnen en wateroverlast het hoofd kunnen bieden. Hiermee houden we ook vast aan het groene karakter van onze kernen. Bij verdichtingsopgaven, zoals in de stad Oss en andere kernen, hebben we expliciete aandacht voor klimaatadaptatie, door het toevoegen van waterberging,	
	Woningbouw: appartementen rond de spoorzone zijn goed, maar ook in Oss is er behoefte voor grondgebonden woningen. Wij hebben daar ruimte voor.	Zoals in paragraaf 4.1 benoemd transformeert het stedelijk gebied rondom de spoorzone naar een woon-werkgebied met een hoogstedelijk karakter. De nabijheid van voorzieningen en station Oss maakt deze gebieden zeer aantrekkelijk voor zowel wonen als werken in een stedelijk milieu. We ontwikkelen gevarieerde programma's van stedelijk wonen, voor verschillende type huishoudens. Ook zetten we in op het vergroten van het woningaanbod, met aandacht voor betaalbare	NVT

		woningen voor starters, senioren en kwetsbare doelgroepen, zodat lokaal doorstromen naar een passende woning mogelijk wordt. We bieden ruimte aan innovatieve woonzorgconcepten voor een toekomstbestendige gemeente.	
	Overhead en economie: de ambities in de omgevingsvisie leggen ons als inwoners een hoge last/belasting op. Lastenverlaging zou uitgangspunt moeten zijn.	Met de omgevingsvisie maken we een doorkijk naar Oss in 2040, wat onze ambities zijn op het gebied van wonen, werken en leven en dat vertalen we naar doelen en een gebiedsgerichte uitwerking. De visie is een kader voor programma's die op hun beurt een plek krijgen en worden afgewogen in de gemeentelijke begrotingscyclus van kadernota en programma begroting. Dat is het moment wanneer de gemeenteraad concreet	NVT

		beslist over de inzet van middelen.	
	Mkb en binnenstad: leegstand dreigt in de binnenstad vanwege allerlei kostenverhogingen en regelgeving, nu als nekslag het parkeren verder weg leggen en duurder maken. Het roer moet om.	Een levendige binnenstad is belangrijk voor de stad en de gemeente Oss. Daarom nemen we hier ook ambities voor op in onze Omgevingsvisie. Over de uitwerking in bijvoorbeeld parkeernormen wordt separaat besloten. Zoals in paragraaf 4.1 genoemd zetten we in We werken aan een toekomstbestendig, compact en divers stadscentrum van Oss. Een centrale ontmoetingsplek in de gemeente voor alle Ossenaars en inwoners van dorpen in de regio. Een stadshart met een aantrekkelijke mix aan stedelijke voorzieningen. Hiervoor zetten we – samen met ondernemers en vastgoedeigenaren - in op verbreding van stedelijke functies, waaronder cultuur, ruimte voor evenementen, diensten, ambacht,	NVT

		maatschappelijke en commerciële voorzieningen, meer wonen en een aantrekkelijke, groene openbare ruimte, die uitnodigt om te verblijven	
2. Cumela	Ontwikkeling van bedrijfslocaties: Cumela vraagt om mogelijkheden te creëren om bestaande bedrijfslocaties te kunnen ontwikkelen alsook te kunnen uitbreiden, alsmede nieuwvestiging in het buitengebied mogelijk te maken om uitvoering te geven aan de in de omgevingsvisie genoemde ambities	Cumela is brancheorganisatie van ondernemers in groen- grond- en infrasector ten dienste van o.a. agrariërs, gemeenten, waterschappen, rijkswaterstaat, bedrijven en natuurschappen. De ontwikkelingsmogelijkheden van deze bedrijven zowel binnen stedelijk gebied als in het buitengebied regelen wij in het omgevingsplan.	NVT
	Bestaansrecht: Cumela verzoekt om het bestaansrecht van cumelabedrijven in het	Het gaat het detailniveau van de omgevingsvisie te	NVT

	buitengebied te erkennen en dit expliciet te benoemen in de omgevingsvisie	buiten om dit concreet in de omgevingsvisie vast te leggen	
	Bereikbaarheid: Cumela verzoekt om bij aanleg, verandering of onderhoud van alle ontsluitingswegen rekening te houden met het materieel van cumelabedrijven	Het gaat het detailniveau van de omgevingsvisie te buiten om dit concreet in de omgevingsvisie vast te leggen	NVT
	Buitenopslag: Cumela verzoekt ons om bij de bedrijfslocaties van Cumelabedrijven voldoende (buitenopslag) mogelijkheden tot te staan en dit expliciet te benoemen in de omgevingsvisie	Het gaat het detailniveau van de omgevingsvisie te buiten om dit concreet in de omgevingsvisie vast te leggen	NVT
	Energieopwekking: Cumela verzoekt ons om bij de bedrijfslocaties van Cumelabedrijven voldoende mogelijkheden te creëren om energie op te wekken en op te slaan en dit expliciet te benoemen in de omgevingsvisie	Het gaat het detailniveau van de omgevingsvisie te buiten om dit concreet in de omgevingsvisie vast te leggen	NVT
3. ProRail	Ontwikkelingen: Prorail wil meedenken bij nieuwbouw van woningen langs het spoor in den nabijheid van stations, de verdichting rond stations en de vrije baan	We nemen dit ter kennisgeving aan en betrekken Prorail actief bij projecten en ontwikkelingen langs het spoor	NVT
	Externe veiligheid: Prorail verzoekt om voor het aspect externe veiligheid in relatie tot railverkeer gebruik te maken van de meest recente gegevens (basisnet)	We nemen dit ter kennisgeving aan en zullen bij projecten en ontwikkelingen langs het spoor de meest recente gegevens gebruiken	NVT

	Geluid: Prorail wijst er op dat het aspect geluid in relatie tot railverkeer in een akoestisch onderzoek de wettelijk verplichte bronnen uit het geluidregister spoor dienen te worden betrokken	Wij nemen dit ter kennisgeving aan en zullen bij projecten en ontwikkelingen langs het spoor de wettelijk verplichte brongegevens gebruiken	NVT
	Trillingen: hoewel er geen wettelijke normen bestaan voor trillingshinder acht Prorail het gewenst dat er in de planvorming wel aandacht voor is in het kader van een goede ruimtelijke ordening	Wij vinden het belangrijk rekening te houden met trillingen, om onnodig hinder te voorkomen. Daartoe wordt momenteel een beleidnotitie trillingen van spoorwegen opgesteld, zodat we daarover regels kunnen opnemen in ons omgevingsplan. Voor de omgevingsvisie voert het wat ver hier concrete uitspraken over te doen.	NVT
	Overwegen: Prorail wil voorkomen dat door nieuwe ontwikkelingen de onveiligheid op overwegen kan toenemen	De veiligheid en de barrière werking van het spoor zijn belangrijke aandachtspunten bij de ontwikkeling van de spoorzone. Wij willen het aantal gelijkvloerse kruisingen verminderen. Hoe we dat precies vorm gaat geven wordt in het project spoorzone nader uitgewerkt	NVT

	Waterpeil/Stabiliteit: De stabiliteit van de spoorbaan met bijbehorende voorzieningen mag niet worden beïnvloed. Er dient schriftelijk te worden aangetoond dat in het geval van het infiltreren van hemelwater in de nabijheid van de spoorlijn niet tot nadelige effecten op de stabiliteit van spoorlijnen mag lijden	Dit aspect nemen we mee bij de uitwerking in programma's en concrete projecten.	NVT
	Beperkingen gebiedsactiviteiten hoofdspoorweg: Prorail wijst ons er op de in de omgevingswet vastgelegde beperkingengebieden voor hoofdspoorwegen (art 3.5 omgevingsbesluit)	Wij zijn bekend met de beperkingengebieden en zullen deze in acht nemen bij de uitvoering van projecten en programma's	NVT
	Spoorwegdoeleinden: Prorail verzoekt ons om zorg te dragen dat gronden die momenteel voorzien zijn van de activiteit spoorwegdoeleinden of railverkeer, deze activiteit ook in de toekomst zullen behouden	Wij nemen dit ter kennisgeving aan. De concrete afweging hieromtrent vindt plaats in het kader van het omgevingsplan. De omgevingsvisie voorziet niet in gebruikswijzigingen ten aanzien van spoorwegdoeleinden	NVT
	Percelen Prorail: percelen van Prorail mogen niet zonder nadrukkelijke schriftelijke toestemming van Prorail worden gebruikt	We nemen dit ter kennisgeving aan en nemen dit mee bij de concrete uitwerking van programma's en projecten	NVT

	Bureau spoorbouwmeester: Prorail en NS hebben bureau spoorbouwmeester opgericht als onafhankelijk adviesorgaan voor ontwerp en vormgevingsopgaven binnen de spoorsector	We nemen dit ter kennisgeving aan en nemen dit mee bij de concrete uitwerking van programma's en projecten	NVT
	Onderstations: de binnen het plangebied aanwezige onderstations mogen niet komen te vervallen	We nemen dit ter kennisgeving aan en nemen dit mee bij de concrete uitwerking van programma's en projecten. Vooralsnog voorziet de omgevingsvisie niet in het doen vervallen van onderstations	NVT
	Overige railgebonden gebouwen en ondergrondse infra: deze dienen ten alle tijden bereikbaar te zijn en te blijven. Het functioneren van deze voorzieningen mag niet worden beïnvloed door ontwikkelingen in de omgeving.	We nemen dit ter kennisgeving aan en nemen dit mee bij de concrete uitwerking van programma's en projecten	NVT
	Zicht op de stationsentree: Toenemende verdichting rondom stations komt de zichtbaarheid en vindbaarheid van deze stations niet ten goede. Prorail ziet de zichtlijnen naar de stations graag geborgd	De zichtbaarheid en vindbaarheid, alsmede de aantrekkelijkheid zijn belangrijke uitgangspunten voor Oss bij de ontwikkelingen rondom stationslocaties in het algemeen en rondom Oss Centraal in het bijzonder. Wij zullen dit uitgangspunt bij de ontwikkeling van de spoorzone zeker meenemen	NVT

	Windbeleving en windhinderrisico's: hoogbouw rond het station heeft invloed op de windbeleving van de reiziger. Wachten met veel wind draagt niet bij aan een positieve stationsbeleving. Het is van belang dat er in de omgeving van het station rekening wordt gehouden met de windbeleving alsmede de risico's van windcirculatie en windstromen. Hiermee dient rekening te worden gehouden	We nemen dit ter kennisgeving aan en nemen dit mee bij de concrete uitwerking van programma's en projecten	NVT
	Schaduwwerking van zonnepanelen: Prorail verzoekt ons om rekening te houden met mogelijke schaduwwerking op de Prorail zonnepanelen op daken van perronoverkappingen	We nemen dit ter kennisgeving aan en nemen dit mee bij de concrete uitwerking van programma's en projecten	NVT
	Zonneparken ren reflectie in relatie tot hoofdspoorinfrastructuur: Zonnepanelen langs het spoor mogen geen negatief effect hebben op de hoofdspoorweginfrastructuur	We nemen dit ter kennisgeving aan en nemen dit mee bij de concrete uitwerking van programma's en projecten	NVT
4. Arboretum Geffen	Het Arboretum Geffen verzoekt om aan de gebiedsspecifieke keuze "We werken aan het beter verbinden van de Geffense plas, Herperduin, de Maaszone nabij Ravenstein en Keent en versterken daarbij ecologische zone ten zuiden van Oss. Hiermee zetten we in op het versterken van de natuurwaarden, biodiversiteit en recreatieve spreiding." de zin "de omgeving van het arboretum" toe te voegen	We voegen deze zin toe aan de gebiedsgerichte keuze op pag. 62	We voegen volgende zin toe op pag. 62: <i>We werken aan het beter verbinden van de Geffense plas, Herperduin, de Maaszone nabij Ravenstein en Keent en versterken daarbij ecologische zone ten zuiden van Oss met daarin onder andere het arboretum en landerij van Tosse . Hiermee</i>

			<i>zetten we in op het versterken van de natuurwaarden, biodiversiteit en recreatieve spreiding.</i>
4.	In de omgevingsvisie ontbreekt een verwijzing naar de plannen rondom de nieuwe school in Megen, en dan met name de beoogde locatie. Het verzoek is om duidelijkheid te geven waarom deze ontwikkeling, en specifiek de locatie niet is opgenomen.	In paragraaf 4.1 hebben we opgenomen dat we in alle hoofdkernen (waaronder Megen) voorzieningen kennen passend bij de behoefte en streven naar minimaal een huisarts, een apotheek, supermarkt, basisonderwijs en kinderopvang. Dit komt ook in paragraaf 5.2 als zodanig terug. Het gaat echter het detailniveau van de visie te buiten om hier in te gaan op concrete locaties voor deze voorzieningen. Deels zullen die al bestaand zijn, deels onderdeel van nieuwe plannen zoals in Megen. De plannen voor de nieuwe school zijn op dit moment volop in ontwikkeling en zullen in een concreet project worden uitgewerkt zodra de grondverwerving en planvorming rond zijn.	NVT

		Het al dan niet opnemen van deze concrete ontwikkeling in de omgevingsvisie doet daar geen afbreuk aan.	
6. Grondeigenaren Berghem Oost	In de omgevingsvisie ontbreekt een expliciete verwijzing naar Hoessenbosch en de recreatieve functie die dit gebied voor Berghem en de omliggende regio vervult en waarbij landschappelijke versterking en kleinschalige woningbouw hand in hand kunnen gaan. Het verzoek is om een bredere blik op Berghem Oost te overwegen en ruimte te laten voor toekomstige ontwikkelingen die aansluiten bij de landschappelijke en recreatieve kwaliteiten. Door het begrip "kleinschalig" flexibel te definiëren of ontwikkelingen in Berghem Oost niet uit te sluiten blijft de deur open voor uitbreiding van de woningbehoefte wanneer de situatie daarom vraagt.	In de omgevingsvisie zien we het gebied rondom Hoessenbosch met name in de context van de ontwikkelingen met betrekking tot Herperduin. Zo benoemen we in paragraaf 4.4 de spreiding van de recreatieve druk zoals ook benoemd in de gebiedsvisie vitaal buitengebied en het verbeteren van de recreatieve routes om de toeristische hotspots langs de noord- en zuidrand van de gemeente met elkaar te verbinden. Dit uiteraard met	NVT

		oog voor de ecologische en land-schappelijke kwaliteiten van het gebied, beschreven in de gebiedsgerichte uitwerking van het dekzandgebied in paragraaf 5.3. Daarnaast benoemen we expliciet dat op de flanken van de zandrug we ruimte bieden voor herontwikkeling in geval van stoppende agrarische bedrijven naar wonen in het groen, recreatie, buitengebied gebonden/gerelateerde bedrijfsfuncties, natuurontwikkeling en bijdragen aan klimaatadaptatie en biodiversiteit. Dit eveneens naar analogie van hetgeen hierover is opgenomen in de gebiedsvisie Vitaal buitengebied. De recreatieve hotspot rondom Hoessenbosch is opgenomen op de visiekaart, evenals de kernrandzone aan de oostkant van Berghem.	
--	--	---	--

		Momenteel loopt er reeds een project ter versterking en ontwikkeling van de toeristische hotspot.	
7.	Visie algemeen: waardering voor het werk dat is verzet. Het toekomstbeeld wordt echter vooral bepaald door kaders die niet vrijblijvend zijn gegeven vanuit het rijk zoals de woningbouwopgave, stikstofbeleid en de energietransitie. Het zou goed zijn deze context beter te duiden. Daarnaast leest de visie als een "halleluja" verhaal en mag worden verwacht dat de reële uitdagingen worden benoemd. Er wordt gepleit voor meer balans en objectiviteit in de visie en het vermijden van subjectieve termen.	Met de omgevingsvisie maken we een doorkijk naar Oss in 2040, wat onze ambities zijn op het gebied van wonen, werken en leven en dat vertalen we naar doelen en een gebiedsgerichte uitwerking. We schetsen het toekomstverhaal van Oss vanuit een aantal generieke ontwikkelingen die op ons af	NVT

		komen, maar sturen we aan de hand van onze eigen ambities, opgaven en doelen. Daarbij zijn we realistisch maar durven we ook ambitieus te zijn.	
	De demografische ontwikkeling en de impact van migratie en arbeidsmigratie komt onvoldoende uit de verf	In paragraaf 3.2 komt het aspect verandering in demografie expliciet aan de orde. Daarbij gaat het om zowel vergrijzing als huishoudenssamenstelling. In paragraaf 4.1 wordt beschreven dat de autonome groei van Oss richting 2040 hoofdzakelijk zal bestaan uit migratie waardoor de samenstelling van de bevolking veranderd en diverse wordt. Dat doet echter geen afbreuk aan onze ambities om een aantrekkelijke gemeente te zijn en te blijven om te wonen, werken en recreëren. Daarnaast nemen we de afhankelijkheid van migratie ook mee als wezenlijk onderdeel van	NVT

		een vitale en gezonde economie.	
	Ruimtelijke invulling van het buitengebied en de strijd tussen ruimtevragers in het buitengebied komt onvoldoende uit de verf. Het begrip hoogproductieve landbouw is niet gedefinieerd.	We maken onderscheid naar diverse gebieden in ons buitengebied waarin we enerzijds zoeken naar ruimte om opgaves te combineren, maar anderzijds ook durven aangegeven welke functie waar het primaat heeft. Dat is in paragraaf 5.3 nader uitgewerkt in de hier benoemde gebieds-specifieke keuzes.	Overwegen om dit begrip (hoogproductieve kringlooplandbouw) ergens uit te leggen, nu wordt alleen het begrip gehanteerd. PVE: wat mij betreft een goede suggestie
	We missen een visie op voedsel: willen we zelfvoorzienend zijn, hoe wordt hier welk voedsel geproduceerd?	Het is een illusie om te denken dat we als Oss zelfvoorzienend kunnen zijn in onze voedselproductie. Wel onderkennen we de rol die het Osse buitengebied kan spelen in onze regionale, nationale en	NVT

		mondiale voedselketen. Dit echter wel in goede balans met alle externe effecten die dat met zich meebrengt. De gebiedsspecifieke keuzes in met name de westelijke en oostelijke polder spelen hier op in.	
	Zorgen over de instabiele energieproductie van windmolens en zonnenvelden om tot een co2 uitstootvrije gemeente te komen. Ook bestaan er zorgen dat windturbines en zonneparken leiden tot industrialisatie van het platteland en wordt de biodiversiteit geschaad.	We streven naar een CO2 uitstootvrije en aardgasvrije gebouwde omgeving in 2050. Daarbij streven we er tevens naar het bij elkaar brengen van energie opwek en gebruik, met aandacht voor opslag, conversie en het netwerkvraagstuk. Dat is echter iets anders dan dat we alle energie die we in Oss gebruiken gaan opwekken met windmolens en zonne-energie. Daar waar mogelijk dragen deze er aan bij, maar ook andere bronnen in- en buiten onze gemeente zullen daar een rol in spelen. Bij de ontwikkeling van zon- en windprojecten zal biodiversiteit altijd een punt van aandacht zijn en blijven.	NVT

		De wetgeving schrijft dat voor, evenals onze eigen ambities. Daar waar verstoring of afname plaatsvindt, zal moeten worden gemitigeerd of gecompenseerd.	
	In het rapport wordt gesproken over biodiversiteitsherstel. We zouden graag informatie ontvangen over welke planten bedreigd of verdwenen zijn in Oss.		
	In de MER scoort spoor 3 bij 'weidevogels' als enig alternatief een positieve ontwikkeling en dat is vreemd als je weet dat windturbines letterlijk dodelijk zijn voor weidevogels.	In spoor 3 is uitgegaan van energieopwek in bebouwd gebied (bijv op daken). Dat kan in dit scenario omdat de vraag aan energie beperkter is dan bij de andere twee scenario's. Er zijn in dit scenario dus geen windmolens in de polder, en wel aandacht voor natuur en water. Daarom scoort dit spoor positief als het gaat over weidevogels.	NVT
	Waarom alleen per brief of mondeling reageren?		Goed punt

8. Arag namens Maatschap van Dreumel	Het betreft een agrarisch bedrijf ten oosten van de kern Oijen. Het bedrijf heeft conform het omgevingsplan een agrarische bestemming/functieaanduiding en is gelegen op de oeverwal in gemengd landelijk gebied. Bedrijf ligt op de conform de visiekaart in de 'kernrandzone' rondom Oijen en vreest hier last van te krijgen bij bedrijfsvoering en doorontwikkeling van hun bedrijf. Indien dat zo is, is de vraag de kernrandzone zo op te schuiven dat hun bedrijf hier niet in ligt.	Het betreft hier een als zodanig vergund en bestemd agrarisch bedrijf gelegen op de oeverwal nabij de kern Oijen. In de omgevingsvisie leggen we geen nadere beperkingen op aan zittende bedrijven. Ze behouden hun ontwikkelingsmogelijkheden zoals aangegeven in het omgevingsplan. Wel zeggen we in de omgevingsvisie iets over de ontwikkelingsrichting is van het gebied. Voor de oeverwal en de kernrandzone is deze met name gericht op landschapsontwikkeling, recreatieve verbindingen en een mix van functies zoals wonen, maar ook agrarisch grondgebruik. De focus ligt hier echter in mindere mate op primair agrarisch grondgebruik zoals in de oostelijke of westelijke polder.	NVT
---	--	---	------------

9. Wonen in Balans Oss	WIBO neemt graag deel aan het participatieproces mbt. de omgevingsvisie	Alle inwoners in Oss zijn in de gelegenheid deel te nemen aan het participatieproces o.a. door deelname aan de inloop bijeenkomsten, gehouden enquêtes en het reeds doorlopen proces mbt. de gebiedsvisie stedelijk gebied. Ook deze zienswijze procedure maakt daar onderdeel van uit	NVT
	WIBO geeft aan dat hoogbouw niet past bij de toekomst van Oss en vraagt aandacht voor de menselijke maat	Een visie op hoogbouw (hoogtes, verblijfskwaliteit, mobiliteit, bezonning, etc.) is inderdaad nodig en wordt in het kader van ons programma verstedelijking verder uitgewerkt. Daarnaast is er in de visie nadrukkelijk aandacht voor de menselijke maat. Dit wordt in de kernambitie Toekomstbestendige verstedelijking en vitale kernen nadrukkelijk benoemd, als ook bij de gebiedsspecifieke keuzes voor de ontwikkeling van de spoorzone en het stadscentrum.	Eventueel ergens in de tekst noemen, bijvoorbeeld bij gebiedsuitwerking spoorzone

	WIBO wil naast aandacht voor de nieuwe bewoners ook aandacht voor de woon- en leefsituatie van de zittende bewoners	De ontwikkelingen zoals geschetst in de omgevingsvisie richten zich feitelijk maar voor een beperkt deel op de nieuwe inwoners. Immers 93.000 van de 100.000 inwoners woont al in Oss. Met name ook voor hen streven we naar een aantrekkelijke gemeente om te wonen, werken en leven.	NVT
	WIBO geeft aan geen generieke regels ten aanzien van hoogte en bebouwingsdichtheid niet wenselijk te vinden	De visie geeft geen generieke regels voor hoogte en bebouwingsdichtheid. Zoals beschreven in paragraaf 4,1 streven we juist naar een gedifferentieerd en gevarieerd programma van stedelijk wonen voor verschillende type huishoudens in een aantrekkelijk en groen verblijfsklimaat.	NVT
	WIBO geeft aan dat de wettelijke beschermplicht voor monumenten en beschermde dorpsgezichten om een nadere specificatie en uitwerking in de visie vraagt	De wettelijke bescherming van monumenten en beschermde stadsgezichten landt in het omgevingsplan. Wel is het zo, zoals ook in de zienswijze wordt aangegeven dat we in de	NVT

		visie nadrukkelijk aandacht besteden aan onze monumenten, beschermde stadsgezichten en cultuurhistorische waarden. Zij dragen bij aan de identiteit en herkenbaarheid van de gemeente	
	WIBO vraagt aandacht voor de verkeersproblematiek en ontsluiting van de spoorzone. Een logische en wenselijke volgorde ontbreekt in de visie. Het verdiepen van het spoor lijkt daarbij een eerste stap	Wij onderkennen in de visie juist een goede bereikbaarheid en passende mobiliteitsoplossingen. Dit komt diverse keren in de gebiedsspecifieke keuzes en de sturende principes naar voren. De barrierewerking van het spoor is daarbij nadrukkelijk punt van aandacht. Hoe dat uitmondt in planning en uitvoering landt in de diverse projecten en programma's, waaronder de spoorzone.	NVT
	WIBO vraagt zich af voor wie de 8500 nieuwe woningen worden gebouwd? Zijn dat forensen? En is de data van ABF betrouwbaar en onafhankelijk? WIBO vraagt om een onderbouwing van de bouwopgave	Voor de groei en ontwikkeling van de gemeente baseren we ons op de ABF-PRIMOS data.	NVT

	Volgens WIBO wordt er niet geanticipeerd op de al bestaande hitteproblematiek	De gevolgen van klimaatverandering, waaronder toename van hitte en hittestress zijn nadrukkelijk punt van aandacht in de omgevingsvisie. Het creëren van een gezonde leefomgeving is een van de belangrijke ambities en inpassing van klimaat adaptieve maatregelen (waaronder het voorkomen van hittestress) maakt daar nadrukkelijk onderdeel van uit.	NVT
10. Ploum namens Gebiedsontwikkeling s-Hertogenbosch-oost Beheer B.V. e.a.	Betreffende partijen zijn grondeigenaren/ontwikkelaars in het plangebied van De Grote Wielen. Zij zijn van mening dat bij de omgevingsvisie en de MER de verkeerde uitgangspunten worden gehanteerd, daar waar het gaat om de transformatie van Lithse en Geffense polder naar de "Duurzame Polder". Zienswijze indiener is van mening dat de omgevingsvisie niet de huidige vorm kan worden vastgesteld en verzoekt om rekening te houden met de grote woningbouwopgave in zijn algemeenheid en te onderzoeken in welke mate de	De omgevingsvisie schetst een beeld van de gemeente Oss in 2040 en geeft de doelen en ambities weer om daar te komen. Lopende ontwikkelingen en projecten waarvoor reeds de nodige besluiten zijn genomen en processtappen zijn gezet maken daar uiteraard onderdeel van uit. Het realiseren van windenergie in de duurzame polder maakt onderdeel uit van onze ambitie om onze	NVT

	ontwikkeling van de duurzame polder dit in de weg staat.	energieopgave te verduurzamen en draagt bij aan onze opgave om energieneutraal, circulair en klimaatbestendig te zijn in 2050. De concrete ontwikkeling van de Duurzame polder is verankerd in het ontwerp programma dat momenteel wordt opgesteld en dat in de loop van 2025 gaat dienen als grondslag voor de vergunningverlening om tot feitelijke realisatie te komen.	
11.	Indieners richten zich op de ontwikkeling van aanleg en beheer van vrijliggende wandelpaden tussen de dorpskernen en ontmoetingsplaatsen in het buitengebied tussen de spoorzone en de maasuiteerwaarden. Dit onder andere door wandelpaden met cultuurhistorische landschapselementen zoals heggen vanuit de woonkernen de omgeving in. natuurlijk beheerd boeren landschap met linten, paden, natuurlijke akkers en boomgaarden, transformatie van de agrarische sector naar een regionaal kringloopsysteem. Dit alles met behulp van onderhoudsteams en buitenlessen vanuit de lokale	De zienswijze sluit in de basis goed aan bij de uitgangspunten zoals genoemd in de omgevingsvisie. Dit wordt in de zienswijze zelf ook al een aantal keer genoemd en aan gerefereerd. Bij de ambitie voor een gezonde en sociale samenleving worden aantrekkelijke fiets en wandelpaden die uitnodigen om te bewegen nadrukkelijk benoemd, evenals bij het thema groen en blauw	NVT

	gemeenschap. Onder d'n Plag wordt daarbij genoemd als geslaagd voorbeeld van een mens- en natuurverbindend initiatief.	verbonden waarin groen omzoomde fiets en wandelpaden het stedelijk gebied verbinden met het omliggende landschap. Wat dat betreft zit er dus geen verschil van inzicht tussen de visie en de zienswijze. De zienswijze gaat vooral in op hoe hier uitvoering aan te geven. Dat is echter iets wat in projecten en programma's aan de orde komt. Zodra concrete initiatieven zich voordoen zal ook de actieve betrokkenheid van inwoners en lokale verenigingen worden bekeken.	
12. Waterschap Aa en Maas	Algemeen: positieve ervaringen bij het opstellen van de signaleringskaart samen met de gemeente ten aanzien van de stedelijke ontwikkeling. Het lijkt WSAM passend om hier naar te verwijzen in het kader van de principes van Water en Bodem Sturend. WSAM ziet deze benadering ook graag terug bij toekomstige ontwikkelingen	Ook wij hebben goede ervaringen met de aanpak en zullen deze meenemen bij toekomstige programma's en projecten	Verwijzen naar de werkwijze van de signaleringskaart bij Amsteleind

	WSAM constateert dat de opgaven KRW en waterkwaliteit onvoldoende zijn opgenomen in de omgevingsvisie. De impact van de KRW opgave zal de komende jaren veel vragen van het waterschap en gemeenten en WSAM zoekt hiervoor graag de verbinding. Denk hierbij aan indirecte lozingen en riooloverstorten en bufferzones rond watergangen. WSAM ziet graag dat de gemeente de KRW opgaven duidelijk meeneemt in de visie	De opgave rondom waterkwaliteit wordt op verschillende plekken in de omgevingsvisie genoemd. De maatregelen die nodig zijn voor de KRW, met de deadline van 2027, zijn minder passend in een visie op hoofdlijnen richting 2040 en verder.	Kom KRW of Kaderrichtlijn Water nergens tegen in de visie. Ergens en plek geven?
	Te weinig uitgewerkt: grondwaterbalans, herstel sponswerking, aanpak verdroging, infiltratie en wateroverlast, kwaliteit van oppervlaktewater, waterbeleving en recreatie	In de omgevingsvisie staan verschillende thema's wel benoemd als opgave, zoals tegengaan van verdroging, infiltratie bevorderen, wateroverlast beperken en sponswerking vergroten. Bijvoorbeeld op pagina 42 waarin we onze ambitie voor klimaatadaptatie samenvatten onder de noemer 'stad en land als spons'. De precieze uitwerking van concrete maatregelen staan niet in de omgevingsvisie. Dat heeft een detailniveau wat beter past in bijvoorbeeld ons uitvoeringsprogramma	

		klimaatadaptatie of de Osse Maatlat.	
	Op pagina 28 van de Omgevingsvisie wordt gesproken over hoe het water- en bodemsysteem sturend is geworden voor de ruimtelijke ontwikkelingen, maar hierin missen wij de koppeling met de Osse Maatlat.	Pagina 28 is onderdeel van het 'toekomstverhaal', waar we op hoofdlijnen een reis maken door Oss in 2040. We noemen hier eerder de algemene uitgangspunten dan de specifieke instrumenten die daar voor nodig zijn geweest. Uitwerking volgt in de rest van het stuk.	NVT
	Op p. 42 en 53 (bij het noemen van het vasthouden van water) en pagina 60 (waterwingebied) missen we het noemen van de reservering waterberging van het waterschap.		Op p.60 toevoegen: In de westelijke polders zijn tevens een deel van de Beerse Overlaat, een waterwingebied, reserveringen voor waterberging en weidevogelgebieden gelegen. Ook op de visiekaart meenemen?

13. Provincie Noord-Brabant	Provincie geeft complimenten voor de visie en het doorlopen proces. De visie is helder en duidelijk geschreven en getuigd van een intensief en interactief proces met diverse stakeholders en inwoners. De provincie heeft met name nog een aantal aandachtspunten		NVT
	Basisprincipes: provincie wil meegeven dat ze ziet dat er aandacht wordt besteed aan omgevingskwaliteit maar dat de manier waarop daar uitwerking aan wordt gegeven minder diep is uitgewerkt. De provincie hoopt dat de dilemma's en bijbehorende basisprincipes een nadere duiding en uitwerking krijgen in de programma's. De provincie denkt daar graag in mee	Het klopt dat de visie de doelen en ambities op een redelijk hoog abstractieniveau heeft weergegeven en in beperkte mate op concrete uitvoering in gaat. Dit is, zoals in de zienswijze is aangegeven, inderdaad een keuze en draagt bij aan de leesbaarheid en compactheid van de visie. De aanbeveling om dit wel scherp mee te nemen in programma's en projecten nemen wij graag ter harte en zullen hierover blijven afstemmen met de provincie	NVT

	Verstedelijking: De provincie vraagt om de ontwikkelprincipes vanuit de vestedelijkingsstrategie Brabant/Ontwikkelperspectief NOVEX stedelijk Brabant te integreren in de Osse verstedelijkingsopgave. Bovendien vraagt ze aandacht voor de visie op hoogbouw. Daarnaast wordt er aandacht gevraagd voor de regionale rol die Oss speelt vanuit mobiliteit richting de noord zuid verbinding richting Heesch, Uden en Veghel	De verstedelijkingstrategie en uitgangspunten van het ontwikkelperspectief NOVEX stedelijk Brabant spelen nadrukkelijk een rol bij de verstedelijkingsopgave en staan ook aan de basis van de beoogde schaalsprong in verstedelijking richting 2040 zoals genoemd in paragraaf 4.1 en de gebiedsgerichte uitwerking van de spoorzone en het stadscentrum. We gaan aan de slag met een visie op hoogbouw. Bij het structurerend principe Groei Langs het spoor staat de BRT lijn richting Eindhoven nadrukkelijk weergegeven.	We gaan aan de slag met een visie op hoogbouw toch? En even kijken of we de noord-zuid verbinding richting Eindhoven nog ergens een plek kunnen geven? Wellicht in de tekst bij het structurerende principe of bij Oss in de regio?
			Op p.39 noemen we "We willen ook de regio goed ontsluiten. Daarom kijken we niet alleen naar de goede OV-bereikbaarheid van eigen stedelijk gebied, maar ook naar het aanleggen van hoogwaardig openbaar vervoer (HOV) om Bernheze en Maashorst te ontsluiten. Dit maakt deel uit van de grotere

			verbinding BRT Eindhoven-Nijmegen" Eventueel Meierijstad ook noemen.
	Energie: Oss speelt een belangrijke in de elektriciteitsvoorziening van NO Brabant met aansluitingen op het regionale elektriciteitsnetwerk. PNB vraagt om in de visie de grootschalige elektriciteitsnetwerken evenals de MS en HS stations en toekomstige infra structuren aan de visie toe te voegen	Oss vormt inderdaad een belangrijke schakel in het energienetwerk van Noord-Oost Brabant. De vraagstukken ten aanzien van de toekomstige energievoorziening en bijbehorende netwerkvraagstukken zijn onderdeel van de opgave Energieneutraal, Circulair en Toekomstbestendig in paragraaf 4,3 Momenteel zijn we druk in gesprek met Enexis, TeNNeT, provincie en het rijk voor de aansluiting van de zogenaamde "Pocket Wijchen" TeNNeT en het rijk hebben hierin de lead, maar dit zal ongetwijfeld aanzienlijke ruimtelijke ingrepen vragen. Hierover zijn en blijven we in gesprek met de betreffende partners	Moeten we hier toch iets over opnemen in de tekst of in de kaart?

		en zal hopelijk spoedig tot een concreet project leiden.	
	Warmtetransitie: de provincie vraagt aandacht voor de aankomende wetgeving op het gebied van de warmtetransitie zoals de WGIW en de WCW	Wij hebben de omschakeling naar opwek en gebruik van hernieuwbare warmte goed in beeld en op een aantal plekken benoemd in de visie, onder andere in paragraaf 4.3. Daarbij hebben we ook al aandacht voor het verplichte warmteprogramma welke voortkomt uit de WGIW.	NVT
	Water: de HoogWATERaanpak Brabant Oost en de daarvoor in kaart gebrachte oplossingen hebben mogelijk ook consequenties voor Oss maar hebben nog geen plek gekregen in de omgevingsvisie.	De oplossingen voor 's Hertogenbosch moeten gezocht worden in het stroomgebied van de Dommel en de Aa. Daar focussen de 11 oplossingen zich dan ook op. Omdat de gemeente Oss slechts zéér beperkt in het stroomgebied van de Aa ligt, verwachten	NVT

		wij geen (grote) opgave als gevolg van HoWaBo. Wij zijn dan ook geen partner in dit project. We hebben wel de generieke ambitie om water vast te houden waar het valt, en minder af te voeren. Daarmee zouden we in theorie ook bijdragen aan het 'bovenstrooms vasthouden' van water wat anders de Aa kan bereiken. Waterberging krijgt nadrukkelijk aandacht in paragraaf 4,2, een gezonde, veilige en groene leefomgeving, en in paragraaf 4.3, klimaatbestendig Oss	
--	--	--	--

	De Maas komt als een belangrijke structuurdrager en kernkwaliteit in het gebied beperkt tot zijn recht in de visie evenals belangrijk element voor watersport en als vaarwater voor de beroepsvaart	In de gebiedsgerichte uitwerking van het Maasoevergebied wordt de Maas met haar uiterwaarden gezien als belangrijke ecologische verbindingszone en als aantrekkelijk gebied voor recreatie. Ook onderkennen we de koppel-kansen ten aanzien van waterveiligheid, natuurontwikkeling, beleefbaar maken van het landschap en cultuurhistorie. We geven daarbij ruimte aan ontwikkeling voor passende vormen van recreatie en toerisme. Dat kunnen ook diverse vormen van watersport zijn bij de jachthavens en de Lithse Ham. De haven speelt een belangrijke rol in de trimodale ontsluiting van het noordelijke deel van het bedrijventerrein Elzenburg de Geer. Uiteraard is daarvoor de Maas als vervoersas essentieel. In die hoedanigheid is de Maas ook nadrukkelijk	Wellicht de Maas als vervoersas nog nadrukkelijker duiden. Nu valt ie soms weg omdat het ook de noordelijke gemeentegrens omvat.
--	--	--	---

		opgenomen op de structurende principekaart bij <i>Ondernemersgeest?? Oss.</i>	
	Klimaatadaptatie: In de visie ontbreekt een schets van de omvang van de klimaatuitdagingen, bijvoorbeeld de stresstest en concrete maatregelen. Hierdoor blijft onduidelijk in hoeverre de ambitie van een klimaatadaptief Oss bereikt kan worden en waar conflicten liggen met andere beleidsambities.	Hoe we omgaan met klimaatadaptatie en onze koers tot 2050 is vastgelegd in de koersnota klimaatadaptatie 2050. In de omgevingsvisie geven we hier op hoofdlijnen invulling aan in relatie tot de andere opgaven. Maar de concrete inrichting van gebieden wordt pas uitgewerkt bij concrete projecten of herinrichtingen.	NVT

14. Bedrijventerrein Vorstengrafdonk	CBV heeft moet genoeg kennisgenomen van de visie en kunnen zich vanuit het bedrijfsleven daar goed in herkennen. Wel vraagt CBV aandacht voor de bereikbaarheid van Vorstengrafdonk via het OV. Dit blijkt een remmende factor te zijn bij werving van personeel en stagiaires. In het uitvoeringsplan van de mobiliteitsvisie is aandacht voor de HOV verbinding van Oss naar Eindhoven. Uitgangspunt daarbij is dat de bus bij de entree van VGD een halte zou krijgen. De komst van deze halte staat echter nog niet vast. Hiertoe is ook een keerlus gerealiseerd met het oog op de toekomstige halte, zodat de bus zonder vertraging de route kan volgen. De bus hoeft dus niet over het hele bedrijventerrein.	Goede bereikbaarheid van zowel het stedelijk gebied, de kernen maar ook de werkgebieden zijn voor ons een belangrijk uitgangspunt. Station Oss zien wij nadrukkelijk als mobiliteits-hub voor op- en overstap op verschillende modaliteiten waaronder de trein naar Nijmegen en 's-Hertogenbosch en de bus (BRT) richting Uden, Veghel en Eindhoven. Een halte bij VGD lijkt ons in die optiek zeker van toegevoegde waarde	BRT lijn is ingetekend op de visiekaart en de kaart met de structurerende principes. Ergens tekstvoorstel halte toevoegen of aangeven dat dit in koersnota mobiliteit wordt opgenomen?
15. Gemeente 's-Hertogenbosch	Signaleert een gedeeld perspectief op de toekomst van de leefomgeving, met vanzelfsprekend hier en daar verschil in accenten vanuit verschillende lokale omstandigheden. We delen veel opgaven op het gebied van demografie, klimaat adaptatie, energie, bereikbaarheid en een gezonde en groene leefomgeving. DB blijft graag met ons in gesprek over onze gedeelde ambities, met name in het buitengebied met de kernen Geffen en Nuland, en de opgave voor duurzame energie, de landbouwtransitie en mobiliteit, alsook de ontwikkelingen in de spoorzone's,	Ter kennisgeving aannemen. Veel overeenkomsten zoals ook benoemd in onze zienswijze op de visie van 's-Hertogenbosch	NVT

	robuuste en innovatieve economie en onderwijs		
16. Van Wanrooij Projectontwikkeling	Van Wanrooij maakt als onderdeel van de ontwikkelcombinatie Oss West bezwaar tegen de gebiedsaanduiding Kernrandzone voor de gronden aan de noordwestzijde van Oss.	In de structuurvisie (met bijbehorend addendum) Oss-West is de ontwikkeling van de westkant van Oss verder uitgewerkt. De Noordwestzone is vooralsnog geen onderdeel van de ontwikkeling. Daar gaan wij dus ook van uit in de omgevingsvisie. Bovendien richten we ons met onze woningbouwopgave met name op de groei van Oss langs het spoor door verdichting in de brede spoorzone. Een verdere uitbreiding van Oss richting het noorden past niet in deze visie en staat bovendien op gespannen voet met de principes van water en bodem sturend.	NVT

		Daar waar mogelijk biedt de kernrandzone wel ruimte voor afronding van het stedelijk weefsel en bijvoorbeeld functieverandering van aldaar aanwezige agrarische bedrijven. Grootschalige nieuwe uitleg is hier echter niet voorzien.	
17. Muller Bouw BV (namens Ontwikkeling Oss West)	Bezwaar tegen de gebiedsaanduiding Kernrandzone voor de gronden aan de noordwestzijde van Oss. Deze aanduiding beperkt de ontwikkelmogelijkheden van de gronden tot woningbouw en staat haaks op de gezamenlijk gemaakte afspraken en geschepte verwachtingen door de gemeente Oss.	In de structuurvisie (met bijbehorend addendum) Oss-West is de ontwikkeling van de westkant van Oss verder uitgewerkt. De Noordwestzone is vooralsnog geen onderdeel van de ontwikkeling. Daar gaan wij dus ook van uit in de omgevingsvisie. Bovendien richten we ons met onze woningbouwopgave met name op de groei van Oss langs het spoor door verdichting in de brede spoorzone. Een verdere uitbreiding van Oss richting het noorden past	NVT

		niet in deze visie en staat bovendien op gespannen voet met de principes van water en bodem sturend. Daar waar mogelijk biedt de kernrandzone wel ruimte voor afronding van het stedelijk weefsel en bijvoorbeeld functieverandering van aldaar aanwezige agrarische bedrijven. Grootschalige nieuwe uitleg is hier echter niet voorzien.	
18. Wagemakers Bouw en ontwikkeling BV (namens Ontwikkeling Oss West)	Zien graag het gebied Oss Noordwest opgenomen in de ontwerp Omgevingsvisie Oss 2040 als woningbouwlocatie, mede gezien het feit dat hier snel ontwikkeld en gebouwd kan gaan worden. Zeker met het oog op de toekomstige noordelijke randweg vormt dit de meest logische afronding van de stad	In de structuurvisie (met bijbehorend addendum) Oss-West is de ontwikkeling van de westkant van Oss verder uitgewerkt. De Noordwestzone is vooralsnog geen onderdeel van de ontwikkeling. Daar gaan wij dus ook van uit in de omgevingsvisie. Bovendien richten we ons met onze woningbouwopgave met name op de groei van Oss langs het spoor door verdichting in de brede spoorzone. Een verdere uitbreiding van Oss	NVT

		richting het noorden past niet in deze visie en staat bovendien op gespannen voet met de principes van water en bodem sturend. Daar waar mogelijk biedt de kernrandzone wel ruimte voor afronding van het stedelijk weefsel en bijvoorbeeld functieverandering van aldaar aanwezige agrarische bedrijven. Grootschalige nieuwe uitleg is hier echter niet voorzien.	
19. Bouwbedrijf van Peer B.V. (namens Ontwikkeling Oss West) Inhoud:	De zeer ambitieuze woningbouwopgave met een groei van ca. 8.500 woningen tot 2040 in de gemeente Oss kan niet alleen gerealiseerd worden in de aangewezen ontwikkellocaties. De spoorzone en Amsteleind zijn te klein om (volledig) te kunnen voorzien in die gewenste aantallen. Wij denken dat de gemeente beter een driesporen beleid kan opnemen in de Omgevingsvisie voor 2040, waarbij ook de gronden aan de noordwestzijde van Oss zijn opgenomen als toekomstige woningbouwlocatie. Hiermee creëert de gemeente meer ruimte en mogelijkheden voor woningbouw, waardoor de woningbouw juist versneld kan worden. Wij zien graag het gebied Oss	In de structuurvisie (met bijbehorend addendum) Oss-West is de ontwikkeling van de westkant van Oss verder uitgewerkt. De Noordwestzone is vooralsnog geen onderdeel van de ontwikkeling. Daar gaan wij dus ook van uit in de omgevingsvisie. Bovendien richten we ons met onze woningbouwopgave met name op de groei van Oss langs het spoor door verdichting in de brede spoorzone. Een	NVT

	Noordwest opgenomen in de ontwerp Omgevingsvisie Oss 2040 als woningbouwlocatie, mede gezien het feit dat hier snel ontwikkeld en gebouwd kan gaan worden. Zeker met het oog op de toekomstige noordelijke randweg vormt dit de meest logische afronding van de stad.	verdere uitbreiding van Oss richting het noorden past niet in deze visie en staat bovendien op gespannen voet met de principes van water en bodem sturend. Daar waar mogelijk biedt de kernrandzone wel ruimte voor afronding van het stedelijk weefsel en bijvoorbeeld functieverandering van aldaar aanwezige agrarische bedrijven. Grootschalige nieuwe uitleg is hier echter niet voorzien.	
--	--	--	--

20. Stichting Maasmeanders	SMM valt het op dat er door de hele visie bijna uitsluitend sprake is van ruimte voor recreatie en natuur, maar dat er maar zijdelings wordt gerefereerd aan toerisme. En dat terwijl dit veel impact heeft op de lokale economie en kansen voor het buitengebied van de gemeente Oss. Het is SMM niet duidelijk of de uitgangspunten uit eerdere visies overeind zijn gebleven. SMM ziet ruimte voor recreatie benoemd maar mist toerisme. Ook ligt de focus op kleinschaligheid waardoor de angst bestaat dat er geen ruimte is voor toekomstige gewenste initiatieven. SMM is er van overtuigd dat er ruimte is voor plannen die wat ruimer bemeten zijn. ipv kleinschalig zou er moeten staan "schaal passend binnen het draagvermogen van de omgeving en het regionale beleid".	Op diverse plekken in de visie wordt wel degelijk verwezen naar recreatie én toerisme in passende maat en schaal. Zo is in paragraaf 4.4 genoemd: We geven ruimte voor recreatie en toerisme met een passende schaalgrootte, waarbij we focussen op de kwalitatieve ontwikkeling van recreatie (wellicht hier toerisme toevoegen) passend bij de plek, spreiding van recreatieve druk en bouwen voort op bestaande hotspots. Ook beschrijven we even verderop het aspect recreatie en toerisme als kans voor lokale economie en leefbaarheid. Ook bij de gebiedsspecifieke uitwerking in de kernen geven we aan dat recreatie en toerisme zorgt voor gezelligheid en levendigheid in de historische kernen en biedt dat kansen voor ondernemers en werkgelegenheid. We	Even afstemmen met Manoeska. Heel veel redenen om de visie aan te passen? <i>Opm. Manouska -> In de omgevingsvisie spreken we in de kenschets van recreatie én toerisme. In het buitengebied, in het noorden langs de Maas en in het zuiden langs de dekzandrug. Daar blijft het bij. In onze ambitie lees ik alleen maar recreatie. Geen enkele keer is toerisme genoemd. Al mijn ingeleverde reacties in het voortraject gaan over ondernemerschap (vrijtijdseconomie), bezoek dat waarde toevoegt aan de ontwikkeling van een plek (regeneratief toerisme en bezoekerseconomie) én ontwikkeling van de vrijetijdssector (wat toch echt ook gaat over toerisme en niet alleen over mooie wandel en fietsverbindingen). Waar ligt dat aan? Is er ergens bewust gekozen om toerisme niet mee te nemen in de ambitie en verdere uitwerking? Wat is er mis mee om te spreken over</i>
-----------------------------------	---	---	--

		beschrijven zelfs dat zonder recreatie en toerisme de horeca op deze plekken niet kan bestaan. Ook in de gebiedsgerichte uitwerking van het Maasoevergebied komt het belang van recreatie en toerisme regelmatig terug. We beschrijven dat we ruimte geven aan passende ontwikkeling van recreatie en toerisme, passend bij de kwaliteiten en eigenheid van het gebied, met aandacht voor spreiding van de recreatieve druk. Immers een te grote druk vanuit recreatie en toerisme op bepaalde gebieden komt de(be)leefbaarheid niet ten goede en doet juist afbreuk aan het woon- en leefklimaat dan dat het daaraan bijdraagt.	een toeristisch recreatieve ontwikkeling? Ik begrijp het niet en ben benieuwd naar jullie reactie in de hoop dat dit nog meegenomen kan worden.
--	--	---	--

21. Seniorenraad Oss (SRO)	SRO vindt dat de gemeente nadrukkelijker en op meer plekken moet inzetten op het stimuleren en faciliteren van gemeenschappelijke woon- en leefvormen o.a. door vrijkomende agrarische bedrijven te transformeren	Een van de kernambities van de omgevingsvisie is een toekomstbestendige verstedelijking en vitale kernen. Daarbij zetten we ons in voor sterke gemeenschappen en een geschikte woonplek voor iedereen. Daarbij bieden we ruimte aan innovatieve woon-zorg concepten voor een toekomstbestendige gemeente. We zetten in op het vergroten van het woningaanbod met onder andere aandacht voor senioren en doorstroming. De in de zienswijze genoemde gemeenschappelijke woon- en leefvormen vallen daar wat ons betreft ook onder. De vraag of- en zo ja in welke vorm dat middels transformatie van vrijkomende agrarische bedrijfslocaties zal gebeuren is veelal maatwerk. Dat hangt samen met de vraag in welke mate verevening en sanering met	Even kijken naar de tekstsuggesties. Wellicht dat we het e.e.a. kunnen verwerken
-----------------------------------	--	--	---

		elkaar in balans zijn en bijvoorbeeld de nabijheid van voorzieningen, de bereikbaarheid, het woon- en leefklimaat e.d. Bovendien spelen in die afweging ook provinciale regelingen ten aanzien van Maatwerk Omgevingskwaliteit.	
	SRO geeft aan dat gemeenschappelijke woon- en leefvormen bijdragen aan het ontlasten van de zorg en bijdragen aan het leefbaar en vitaal houden van de kernen en het buitengebied	Vitaliteit van de kernen is een van de ambities van de omgevingsvisie. Innovatieve woon-zorg concepten kunnen daar aan bijdragen	NVT
	Het realiseren van gemeenschappelijke woon- en leefvormen buiten de kernen wordt vergemakkelijkt door het schrappen van de Ladder voor Duurzame verstedelijking.	Het aanpassen of schrappen van de LvDV is momenteel onderdeel van de kamerbehandeling van het wetsvoorstel versterking regie volkshuisvesting. De zogenaamde "ladderplicht" is echter niet meer en niet minder dan een middel voor de onderbouwing van nieuwe stedelijke ontwikkeling. Ook bij het schrappen van de LvDV zal er in alle gevallen sprake moeten zijn van een goede onderbouwing van plannen	NVT

		en projecten evenals een Evenwichtige Toedeling van Functies Aan Locaties (ETFAL). Het is nog maar zeer de vraag of het schrappen van de LvDV zal leiden tot een versnelling of versoepeling die de minister op dit punt beoogd.	
22. Natuurmonumenten	Algemeen: De algemene indruk is dat de visie ambitieus is waarbij rode en groene doelen redelijk in balans zijn. Hiertoe is ook alle reden gezien de ecologische, cultuurhistorische en landschappelijke waarden in Oss. Ontwikkeling van de spoorzone past daar ook binnen.		NVT
	Natuurontwikkeling langs de Maasuiteerwaarden: NM vraagt echter wel aandacht voor de verdere natuurontwikkeling in de Maasuiteerwaarden. Dat is meer dan enkel de realisatie van project de Meanderende Maas. Ook vraag NM aandacht voor de weidevogels in de Osse polder.	De Maasoevers en Maasuiteerwaarden hebben een prominente plek in de hele visie. Zowel in de kenschets, de positie van Oss in de regio, het toekomstverhaal, de kernambities en de gebiedsgerichte uitwerking. Daarbij zien we de Maas en de uiterwaarden als belangrijke ecologische verbindingszone aan de noordzijde van de gemeente. We zoeken	Gaan we naast MEAMAAS nog andere natuurprojecten in de Maasuiteerwaarden doen? De focus ligt meer op stedelijk groen en Herperduin en de verbinding met Keent

		daarbij naar de juiste balans tussen de verschillende opgaven zoals waterveiligheid, natuurontwikkeling, behoud en beleefbaar maken van landschap en cultuurhistorie, agrarisch grondgebruik, wonen en energieopwekking. Daarnaast zien we een belangrijke opgave in het verbinden van de Maasoever en de natuurgebieden op de dekzandrug.	
	Weidevogels: ook vraagt NM aandacht voor de weidevogels in de Osse polder. NM ziet ook de opgave voor de energietransitie en de landbouwtransitie maar dat kan prima in combinatie met behoud en ontwikkeling van weidevogels.	We onderkennen de rol van een deel van het poldergebied als weidevogelgebied. Dit staat beschreven in de gebiedsgerichte uitwerking en ook als zodanig aangeduid op de visiekaart. Bij de gebiedsspecifieke keuzes in het poldergebied geven we aan dat we samen met de grondeigenaren en gebruikers bouwen we aan een robuust weidevogelgebied waarbij	NVT

		we de uitgangspunten van het aanvalsplan Grutto zoveel mogelijk toepassen.	
	Gewasbeschermingsmiddelen: Oss wil in de polders de goede landbouwgrond beschermen voor hoogproductieve kringlooplandbouw. Dat ziet er op papier goed uit maar NM wil meegeven dat het bestrijdingsmiddelengebruik hen zorgen baart. Er is vanuit Urgenda inmiddels een handleiding regulering gewasbeschermingsmiddelen beschikbaar voor inzet van de instrumenten uit de omgevingswet. NM verzoekt de gemeente hiervan gebruik te maken		We hebben in de visie niets staan over bestrijdingsmiddelen of gewasbeschermingsmiddelen.

23.	De visie is het beeld of de verwachting die een organisatie heeft van de toekomst. Een dergelijke verwachting kan niet gebruikt worden door de gemeente Oss om dit als vaststaand feit vast te leggen. Het vaststellen en aannemen van een dergelijke visie maakt alles wat daar instaat als vaststaand beleid waartegen niet meer in het geweer is te komen.	Het is niet helemaal helder waar de zienswijze indiener nu precies bezwaar tegen maakt en het lijkt een beetje een semantische discussie. In de omgevingsvisie beschrijven we onze doelen en ambities om te komen tot een gemeente waarin het ook in 2040 prettig wonen, werken en leven is. De visie bindt ons zelf bij programma's en projecten maar is ook een uitnodiging aan eenieder om samen te werken aan onze toekomstige leefomgeving. De visie geeft richting aan toekomstige ontwikkelingen, initiatieven en beleid van onze gemeente voor de komende jaren. Daarnaast beschrijven we hoe we daar op hoofdlijnen uitvoering aan willen geven. We willen hiermee uitnodigen, inspireren en tegelijkertijd duidelijke ruimtelijke kaders stellen. Bovendien is de omgevingsvisie een	NVT
-----	--	---	-----

		dynamisch instrument. Dit maakt het mogelijk om de visie periodiek (iedere raadsperiode) of op ieder gewenst moment bij te stellen	
24. IVN	algemeen: IVN kan het concept van de omgevingsvisie op zich waarderen waar het gaat om het beschreven belang van groen, natuur en landschap en in het verlengde daarvan om duurzaamheidsaspecten zoals energie, circulariteit etc.. In zijn algemeenheid kan IVN de aangegeven groen-blauwe hoofdstructuur en de gewenste ontwikkelingen ook volgen. Op onderdelen, zoals met de Groene Maatlat, de vergroening van de bedrijventerreinen en de inrichting en het beheer van de openbare ruimte zijn dat voor IVN herkenbare lijnen. Het belangrijkste bezwaar van IVN betreft dat er geen duidelijke doelen, programma en regie worden voorgesteld ten aanzien	Generiek: de opmerkingen van IVN zijn voornamelijk dat de visie op bepaalde punten niet concreet is of geen scherpe keuzes maakt. Maar dat past ook bij het doel en het abstractieniveau van een omgevingsvisie. De voorgestelde concrete uitwerkingsvragen landen in de diverse projecten en programma's.	NVT

	van natuur en landschap i.c. de biodiversiteit in zijn algemeenheid		
	Biodiversiteit		NVT
	Samenwerking met de boeren		NVT
	Circulariteit		NVT
	Afweging tussen natuur en landschap en recreatie en evenementen		NVT
	Beschermen van water en bodem in het hele buitengebied		NVT
	beschermen van weidevogelgebied		NVT
	Afronding EVZ rondom de Hertogswetering		NVT
	Meer ruimte voor agrarische natuur is niet concreet genoeg		NVT
	Versterken van het natuurnetwerk is niet concreet genoeg		NVT
	Individuele analyse van ieder stadje en kern, geen generiek beleid		NVT
	Versterking van natuur en biodiversiteit is overal aan de orde, niet alleen in de dorpsrand		NVT
	recreatie aan de dijk mag niet ten koste gaan van natuur en landschap		NVT

	Ook groenvoorzieningen in of in de nabijheid van alle kernen		NVT
	Uitbreiding van woningbouw integraal met ontwikkeling van groen		NVT
	Ambities voor vergroening concreet maken (3-30-300 norm)		NVT
	verbinding van groen in en buiten de stad ontbreekt		NVT
25.	Inbreiding: de inwoners willen graag de mogelijkheden voor inbreiding binnen de dorpskernen verankeren. De huidige visie biedt te weinig ondersteuning om inbreiding door het dorp zelf te initiëren. Daarom willen ze graag heldere afwegingskaders en beleidsregels, meer samenwerking met eigenaren, ruimte voor vraaggericht bouwen, en ondersteuning bij vergunningen.	In de dorpse kernen, zoals Haren faciliteren we woningbouw, voor kleinschalige ontwikkelingen passend bij de lokale behoefte. We richten ons vooral op kleinere, kwalitatieve woningen. Door zoveel mogelijk vraaggericht te bouwen, sluiten we aan bij de behoeften van de diverse, lokale doelgroepen. Daarin zien we ook een grote rol voor initiatieven uit de lokale gemeenschap, zoals CPO projecten. Daarbij is het van belang dat initiatieven echt een aanvulling moeten zijn op de het bestaande aanbod. Gezien de relatief	NVT

		kleinschalige omvang van deze woningbouw-ontwikkelingen kijken we hierbij primair naar duurzame verdichtingsmogelijkheden. Secundair kijken we naar kleinschalige initiatieven die bijdragen aan het zorgvuldig afronden van de dorpsrand. Voorwaardelijk is het toevoegen van omgevingskwaliteit. In de omgevingsvisie geven we geen extra beleidsregels of doen we uitspraken over vergunningverlening.	
	Veilige fietsroute: door recente verplaatsing van voorzieningen van Haren naar Megen is een gemakkelijke en veilige fietsroute van groot belang. Dit draagt bij aan de verkeersveiligheid, gezondheid en toegankelijkheid. Het voorstel hiervoor is om de Luistenstraat af te sluiten voor gemotoriseerd verkeer, anders dan bestemmingsverkeer en er een fietsstraat van te maken. Alternatief is het opwaarderen van het fietspad langs de dorpenweg.	Voor de dorpse kernen zetten we extra in op de bereikbaarheid van de hoofdkernen, met de fiets, auto, deelmobiliteit en openbaar vervoer. Zo hebben inwoners van de dorpse kernen goede toegang tot de voorzieningen in de hoofdkernen en de stad Oss. Hoe dat voor het specifieke geval voor Haren en Megen uitgewerkt gaat	NVT

		worden is onderdeel van een nadere uitwerking.	
	Nieuwe school in Megen: de nieuwe school in Megen biedt kansen voor verbetering van de onderwijsvoorzieningen in de regio en verbetering van de eenheid en verbinding tussen de dorpen. De schoollocatie dient wel te beschikken over een veilige en toegankelijke fietsroute, moet multifunctioneel zijn en zorgen voor verbinding door open communicatie	De plannen voor de nieuwe school zijn op dit moment volop in ontwikkeling en zullen in een concreet project worden uitgewerkt zodra de grondverwerving en planvorming rond zijn. De in de zienswijze genoemde aspecten zullen daar dan in meegenomen worden.	NVT
	Voorzieningen in Haren: de indieners vragen aandacht voor een evenredige verdeling van voorzieningen over de kernen. Bestaande voorzieningen zoals het winkelcentrum moeten behouden blijven en worden verbeterd en de bestaande verenigingen moeten voldoende subsidie krijgen.	We streven in principe niet naar een evenwichtige verdeling van voorzieningen over de kernen maar juist naar clustering van voorzieningen in de hoofdkernen om zo draagkracht en draagvlak onder de voorzieningen-structuur te verbeteren. Het bestaande winkelcentrum in Haren is als zodanig bestemd en zal ook niet zomaar worden	NVT

		wegbestemd, tenzij daar vanuit eigenaren op enig moment vraag naar is. De omgevingsvisie gaat niet in op subsidietoekenning voor lokale verenigingen.	
26. Dorpsraad Megen, Haren en Macharen	Regie nemen op een meer dynamische aanpak van de woningbouw voor de kleinere kernen, in het bijzonder Megen, Haren en Macharen`. Een dynamische ruimtelijke beschouwing van de 3 kernen voor wat betreft inbreidings-(en eventueel uitbreidings-) mogelijkheden (kansen en problematieken) met uitgangspunten, randvoorwaarden en richtlijnen. Met voorrang voor Megen en Haren. Een dynamische verkenning van de woningbehoefte naar soort en plekken van de 3 kernen. Inclusief een verkenning van de initiatieven die er nu [open c.q. zijn aangekondigd door particuliere initiatiefnemers. Ten aanzien van verenigingsleven en voorzieningen: Een slimme benadering waar voorzieningen samen komen/samengebracht kunnen worden, zeker bij nieuwbouw. In het geval van de nieuwbouw van de basisschool liggen er adviezen voor naschoolse	In de dorpse kernen, zoals Megen en Haren faciliteren we woningbouw, voor kleinschalige ontwikkelingen passend bij de lokale behoefte. We richten ons vooral op kleinere, kwalitatieve woningen. Door zoveel mogelijk vraaggericht te bouwen, sluiten we aan bij de behoeften van de diverse, lokale doelgroepen. Daarin zien we ook een grote rol voor initiatieven uit de lokale gemeenschap, zoals CPO projecten. Daarbij is het van belang dat initiatieven echt een aanvulling moeten zijn op de het bestaande aanbod. Gezien de relatief	NVT

	activiteiten, buitenschoolse opvang, peuterspeelzaal, een pluktuin/moestuin etc. Ondersteuning van de bestaande voorzieningen	kleinschalige omvang van deze woningbouw-ontwikkelingen kijken we hierbij primair naar duurzame verdichtingsmogelijkheden.	
27.	Vraagt aandacht voor natuur en biodiversiteit. Niet alleen praten over groen maar ook ruimte maken voor velden met inheemse bloemensoorten (niet wegmaaïen), klavervelden i.p.v. gras, boomsoorten als hazelaar, fruitbomen. Overwegen om in bossen gedeelte niet toegankelijk te maken voor mensen maar alleen voor dieren. Opzet van voedselbossen.	Zaken die niet in Omgevingsvisie aan bod komen, uitwerking in Omgevingsplan.	NVT
28.	Stelt voor dat vanwege het geringe aandeel van de natuur in Oss (5-6% ten opzichte van landelijk 10%) om te investeren in nieuwe projecten in gemeente Oss. Met als doel om de leef- en woongebieden van planten, dieren en mensen te versterken door: - Meer natuurgebieden en meer wateropvangplaatsen. - De 42 km lange uiterwaarden aan de Brabantse zijde van de Maas. Maak hiervan een aaneensluitend en samenhangend natuurgebied.	Zaken die niet in Omgevingsvisie aan bod komen, uitwerking in Omgevingsplan.	NVT

	- Het gebied om Herperduin te verrijken met een zoom van bomen en struiken. - Het aanleggen van heggen, hagen, boerensingels en houtwallen. - Vergroenen en verblauwen en verder verkleuren van versteende gedeeltes in de gemeente.		
--	--	--	--